

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ҚИШЛОҚ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ АГРАР УНИВЕРСИТЕТИ

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИҚТИСОДИЁТИ
ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

«Аграр соҳани модернизациялаш
шароитида қишлоқ ҳудудларини
ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш
йўналишлари»

мавзусидаги илмий-амалий конференцияси

маърузалар тўплами

II
ЖИЛД

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ҚИШЛОҚ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ АГРАР УНИВЕРСИТЕТИ

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИҚТИСОДИЁТИ
ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

«АГРАР СОҲАНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ
ШАРОИТИДА ҚИШЛОҚ ХУДУДЛАРИНИ
ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШ
ЙЎНАЛИШЛАРИ»

мавзусидаги илмий-амалий конференция
2014 йил 12 ноябрь маърузалари тўплами

II жилдлик

II жилд

ТОШКЕНТ – 2014

48.	М.МУРОДОВА, Д.СУЛТОНА. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлашни ривожлантириш йўллари	109
49.	Ғ.Д.ДУСМУРАТОВ, Н.Б.КАСИМОВ. Сув хўжалиги тизимида ислухотларнинг узвийлиги, унинг бошқичлари ва ривожланиш йўналишлари	115
50.	А.А.АЙДҒАРОВ, Н.А.МИРАХМЕДОВА. Қишлоқ ҳудудларида инфратузилма объектларини ривожланишини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш масалалари	117
51.	Т.Р.ФАЙЗУЛЛАЕВА, Э.САБУРОВА. Основные аспекты развития шелководства	118
52.	Ҳ.ЭРҒАШЕВА. Экологик тоза озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш-устувор вазифи	119
53.	А.АБДУРАХИМОВ, Т.ТУРГУНОВ, М.МУСАМУХАМЕДОВА. Иқтисодий-математик моделлаштириш асосида ишлаб чиқаришни иқтисодий таҳлил қилиш ва баъоратлаш	121
54.	Г.Т.ЮЛДАШЕВ. Роль инноваций в управлении конкурентоспособностью продукции АПК	123
55.	А.Т. ИСАҚОВ, А.Ж.АБДУЛЛАЕВ. Фермер хўжалиқларида агроресурслардан самарали фойдаланишнинг айрим йўналишлари	124
56.	З.Т.СИДДИҚОВ, Г.К.НАРИНБОЕВА, Ж.М.РОЗИКОВ. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш тармоқларини ривожлантириш ва унинг иқтисодий аҳамияти	125
57.	М.Д.КАМАЛОВА. Проблемы фитомелиорации	127
58.	Н.Қ.НАЙИМОВ. Қишлоқ хўжалик корхоналарида сифат менежменти тизимини такомиллаштириш	128
59.	Д.Х.САЙДАҚБАРОВ, А.С.НАЗАРОВ. Фермер хўжалиқларига хизмат кўрсатишни яхшилаш йўналишлари	129
60.	М.МИРЗАХАНОВ. Ғалла уруғчилиги тизимида Ғалла уруғчилиги бошқармасини ташкил қилишнинг самарадорлиги	131
61.	Н.ОТАУОРОВА. Respublikada chorvachilikni rivojlantirish istiqbollari	133
62.	Р.А.ЕСОВ, М.Д.КАМАЛОВА. Солевой режим серо – бурых почв юго-западного Кызылкума	135
63.	Ш.К.РАХМОНОВ. Иқтисодий тармоқларига ер ажратишда ер тежамкор технологияларининг аҳамияти	136
64.	А.ТАБАЕВ. Қишлоқ хўжалик корхоналарини органик ўғитлар билан таъминлашнинг яхшилаш йўллари	137
65.	Ж.Х.РАШИДОВ, С.Э.ТУРСУНБОЕВ. Суғориладиган ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилашнинг иқтисодий-иқтисодий аҳамияти	139
66.	Ғ.Д.ДУСМУРАТОВ, О.САТТОРОВ. Сув хўжалигига малакали иқтисодчи-менежерлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш	141
67.	Б.ҲАСАНОВ, Қ.ҚУРБОНОВ. Сув ресурсларини бошқаришда амалга оширилган таркибий ўзгаришлар ва унинг самарадорлиги	143
68.	Б.ҲАКИМОВ. Мелиорацияга сарфланаётган молний маблаглар самарадорлиги	145
69.	И.З.ЮЛДАШЕВА. Сув истеъмолчилар уюшмаларини молиқлаштириш муаммолари	147
70.	И.ЮЛДАШЕВА, Э.МАДАМИНОВА. Подоходный налог - это центральная часть в системе налогообложения населения	149
71.	Ш.И.ХОДЖИМУХАМЕДОВА, Д.С.СОДИҚОВА. Қишлоқ хўжалиги ерларининг мелiorатив ҳолатини яхшилашнинг солиқлар орқали рағбатлантириш	151
72.	О. ҲАЛИМОВ, Н. БОЛТАЕВ. Республикада мева-сабзавотчилик тармоғини ривожлантириш йўллари	153
73.	Ў.МУХТОРОВ. Қишлоқ хўжалигида ердан фойдаланиш самарадорлигини ошириш йўллари	155
74.	И.ЮНУСОВ, Ш.ШУКУРОВ. Қишлоқ хўжалигида ер ресурсларидан самарали фойдаланиш масалалари	158

Очиқ коллектор-дренаж тармоқларининг ҳозирги ҳолатини ташкил қилиш шундан далолат беради, ҳозирги пайтда 103 минг километр очиқ коллектор-дренаж тармоғининг 52,5 минг километри, яъни 51 % таъмирлаш-тиклаш ишларини олиб боришни, 3,6 минг километр ёки қайта тиклашни талаб этади.

Таъмирлаш жонқис, сугориладиган ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш, ҳозирги мамлакатни модернизациялаш шароитида жуда муҳимдир. Сугориладиган ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш юншлок ва сув ҳўжалиги тараққиёти учун жуда катта иқтисодий-иқтисодий аҳамиятга эгадир. Сугориладиган ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш, ирригация ва мелiorация тадбирларини амалга оширишнинг иқтисодий аҳамияти қўйидагиларда аниқ намоён бўлади:

– ирригация тармоқларини ўз вақтида тозалаш ва таъмирлаш натижасида уларнинг иш қобилияти ошади, фойдали иш коэффициентини кўтарилади, сув исрофгарчилиги камайиб, сувдан фойдаланиш самаралорининг ўсиши таъминланади;

– ерларнинг мелiorатив ҳолати яхшилангани, ўз навбатида ер остига сезиб ўтадиган сув ҳажмини кескин камайишига олиб келади, ерларнинг унўдорлиги ошади, экинлар ҳосилдорлиги ўсади, бунинг натижасида фермер хўжаликлари даромади кўнаяди ва иқтисодий вандатдан мустаҳкамланади;

– коллектор-зовур тармоқларини ўз вақтида тозалаш, таъмирлаш ва қайта тиклаш натижасида коллектор-зовур тармоқларининг иш қобилияти ошади, ер ости сизет сувларининг кескин камайишига олиб келади, ерларнинг қайта шўрлангани олди олинади, ерларнинг шўрлиги юнши учун сарф қилинадиган сув ҳажми ҳам кескин камайиб, у билан боғлиқ бўлган ресурслар иқтисод қилинади. Шу билан бирга зовур сувларини коллекторлар ёрдамида сугориладиган майдондан ташқарига олиб чиқишни тўла таъминлаш имкони пайдо бўлади.

Сугориладиган ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш, ирригация ва мелiorация тадбирларини амалга оширишнинг иқтисодий аҳамияти қўйидагиларда ўз аксини топади:

– ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш ҳисобига республикамиз бўйича ишлаб чиқариладиган маҳсулотлар ҳажмининг ўсишига эришилади. Бу ўз навбатида аҳолини юншлок хўжалиги маҳсулотларига бўлган талабини янда яхшироқ қондириш имконини беради. Мамлакатимиз аҳолиси сонининг ўсиши давом этаётган ва сугориладиган ерлар майдони кеншиган бир шароитда, айниқса, бу жуда муҳимдир;

– юншлок хўжалиги маҳсулотлари етиштириш ҳажмини ошириш, ўз навбатида қайта ишловчи корхоналарни ҳошимё билан янда яхшироқ таъминлаш имконини беради. Бу эса аҳоли учун зарур бўлган истеъмол буюмларини ишлаб чиқаришни кўпайтириш, аҳолининг тилов имкониятларини кенгайтириш учун истеъмол буюмлари турлари ва ҳажмини оширишга ёрдам беради. Республикамеда йил сайин маҳсулот сифати яхшиланиб, унинг рақобатдошлиги ошади боради. Аҳолини истеъмол хусусияти юкори бўлган сифатли маҳсулотлар билан таъминлаш имкониятлари кенгайиб, уларнинг турмуш даражаси ошади боради;

Юкоридаги факр-мулоҳазалардан кўринадики, сугориладиган ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш, ирригация ва мелiorация тадбирларини амалга ошириш – замон талабидир. Шу бонс ҳам бутунги кунда ривожланган мамлакатлар каторида муносиб ўрни эсапаш, юншлок хўжалиги маҳсулотларини жакон болорлидиги рақобатдошлигини таъминлаш, шу асосда экспорт ҳажмини сезиларли даражада ошириш мавжуд ирригация ва мелiorация тадбирларини ўз вақтида амалга оширишни тақозо этади.

Г.Д.ДУСМУРАТОВ,

ТИМИ, доцент

О.САТТОРОВ,

ТИМИ, мустақил тадқиқотчи

Сув хўжалигига малакали иқтисодчи-менежерлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш

Ҳозирги вақтида сув хўжалиги таъмирлотларига, бозор муносабатларига ўтиш тажрибаси кўрсатиб турганидек, юкори профессионал малакали ва янги ижодий